

Антоан де Сент Егзипери

Мали принц

Превела:
Љиљана Стијачић

■ Laguna ■

Наслов оригинала:

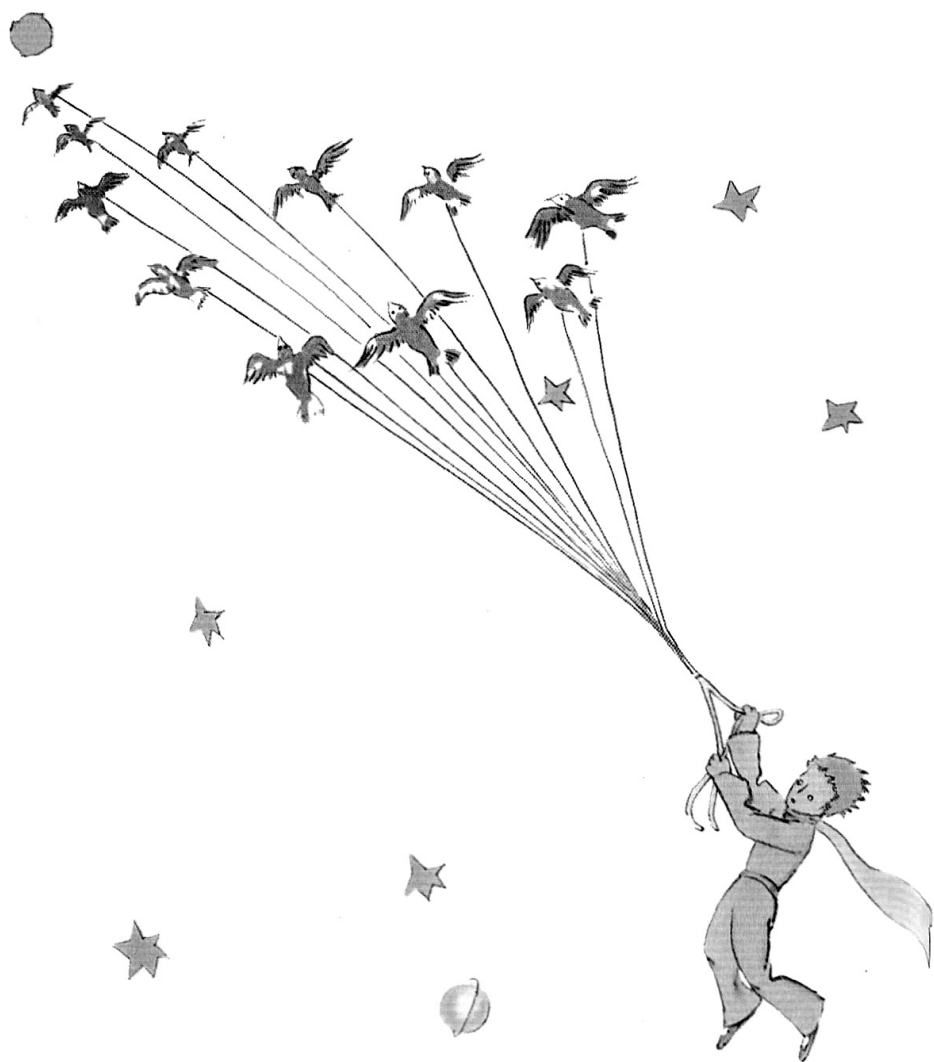
Antoine de Saint-Exupéry

LE PETIT PRINCE

Translation copyright © 2016 за српско издање ЛАГУНА

Мали принц

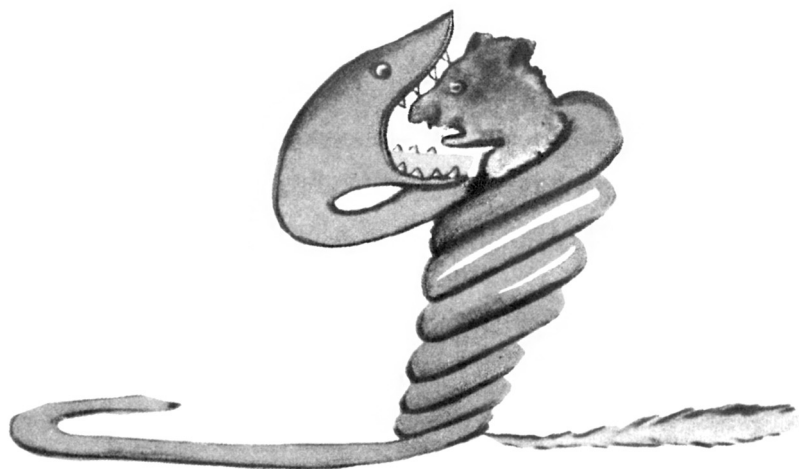

Верујем да је за свој бег
искористио једну сеобу
дивљих птица.

ЛЕОНУ ВЕРТУ

Молим децу да ми оџросџе шџо сам ову књиџу џосвеџио ограслој особи. Имам за џо један озбиљан разлоџ: џа је ограсла особа најбољи џријашељ коџа имам на свеџу. Имам и друџи разлоџ: џа ограсла особа може све да разуме, чак и књиџе за децу. Имам и џрећи разлоџ: џа ограсла особа живи у Француској, џде се смрзава и џладује. Треба јој неко да је уџеши. Ако сви џи разлози нису довољни, радо ћу џосвеџиџи ову књиџу деџеџу које је некад била џа ограсла особа. Све су ограсле особе некад биле деца. (Али се мало џих џоџа сећа.) Исџрављам, дакле, своју џосвеџу:

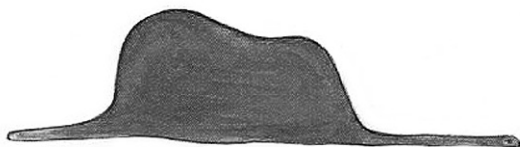
ЛЕОНУ ВЕРТУ
кад је био дечачић

Једном, кад ми је било шест година, видео сам предивну слику у некој књизи о пра-шуми, која се звала *Исџиниџе ѝриче*. На слици је био представљен змијски цар како гута неку звер. Ево копије тог цртежа.

У књизи је писало: „Змијски цар гута свој плен у једном залагају, не жваћући га. Након тога више не може да се миче и пре-спава шест месеци док га не свари.“

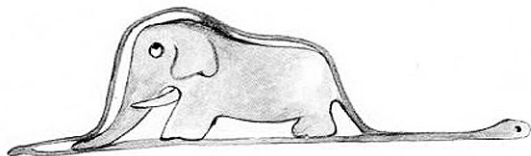
То ме је навело на многа размишљања о пустоловинама у прашуми, па ми је једном пошло за руком да оловком у боји начиним свој први цртеж. Мој цртеж број 1 изгледао је овако:

Показивао сам своје ремек-дело одраслим особама и питао их да ли их мој цртеж плаши.

Оне су ми одговарале: „Зашто бисмо се плашили шешира?“

Мој цртеж није приказивао шешир. Приказивао је змијског цара како вари слона. Затим сам нацртао змијског цара изнутра, да би одрасли разумели. Њима све увек треба тумачити. Мој цртеж број 2 изгледао је овако:

Одрасле особе су ми саветовале да се оканим цртања змијског цара споља или изнутра и да се радије посветим геогра-

фији, историји, математици и граматичи. Тако сам, ето, у шестој години напустио дивно занимање сликара. Био сам обесхрабрен неуспехом својих цртежа број 1 и број 2. Одрасле особе никад ништа не разумеју саме, а децу замара да им све увек из почетка објашњавају.

Морао сам, дакле, да изаберам друго занимање, па сам научио да управљам авионом. Летео сам свуда по свету. Географија ми је, истини за љубав, много користила. Знао сам на први поглед да разликујем Кину од Аризоне. А то је врло корисно ако човек ноћу залута.

Тако сам, током живота, много пута долазио у додир са озбиљним људима. Дуго сам живео међу одраслима. То није битно поправило моје мишљење о њима.

Кад бих међу њима срео неког ко би ми се чинио мало бистријим, испробавао бих га својим цртежом број 1, који сам стално чувао. Хтео сам да знам да ли он стварно разуме. Али он би ми увек одговарао: „То је шешир.“ Ја му тада не бих причао ни о змијском цару, ни о прашуми, ни о звездама. Спуштао бих се на његов ниво. Говорио бих му о бриџу, о голфу, о политици и о краватама. А одрасла особа би била врло задовољна што је упознала тако разборитог човека.

II

Живео сам тако сам, без икога с ким бих искрено поразговарао, све док ми се пре шест година, у пустињи Сахари, није догодио квар. Нешто се било сломило у мом мотору. А како уза се нисам имао ни механичара ни путнике, спремио сам се да се сасвим сам латим тешке поправке. Било је то за мене питање живота или смрти. Имао сам пијаће воде једва за осам дана.

Прве сам вечери заспао на песку, на хиљаде миља далеко од људских насеља. Био сам много усамљенији од каквог бродоломника на сплаву усред океана. Зато можете замислити моје изненађење кад ме је у зору пробудио један смешан гласић. Говорио је:

„Молим вас... нацртај ми овцу!“

„А!“

„Нацртај ми овцу...“

Скочио сам на ноге као громом ошинут. Добро сам протрљао очи. Добро погледао. И видео сам сасвим необичног малишана, који ме је озбиљно посматрао. Ево његовог најбољег портрета који сам после успео да нацтрам.

Али мој цртеж није, наравно, ни приближно тако чаробан као његов узор. Нисам

*Ево његовог најбољег портрета који сам
после успео да нацртам.*

ја томе крив. Кад ми је било шест година, одрасле су ме особе обесхрабриле у мом сликарском позиву па нисам научио да цртам ништа друго осим змијског цара изнутра и змијског цара споља.

Гледао сам, дакле, то привиђење очима широм отвореним од изненађења. Не заборавите да сам се налазио на хиљаде миља далеко од људских насеља. А чинило ми се да мој дечачић није ни залутао, ни мртав гладан, ни мртав жедан, ни насмрт преплашен. Ни по чему није личио на дете изгубљено усред пустиње, на хиљаде миља од људских насеља. Кад ми је напослетку пошло за руком да проговорим, рекох му:

„Али... шта ти овде радиш?“

А он ми тада понови, сасвим тихо, као да хоће да каже нешто врло озбиљно:

„Молим вас... нацртај ми овцу...“

Кад вас нека тајна предубоко дирне, не усуђујете се да не послушате. Колико год ми се све то чинило бесмислено на хиљаде миља од људских насеља и у смртној опасности, извадих из џепа лист папира и наливперо. Но тада се сетих да сам пре свега учио географију, историју, математику и граматику, па рекох дечачићу (мало зловољно) како не знам да цртам. Он ми одговори:

„Нема везе. Нацртај ми овцу.“

Како никад нисам нацртао овцу, ја за њега поново начиних један од она два цртежа која сам био кадар да нацртам. Онај са змијским царем споља.

И био сам запрепашћен кад сам чуо како ми малишан одговара:

„Не! Не! Нећу ја слона у змијском цару. Змијски цар је врло опасан, а слон је гломазан. Код мене је све тако малено. Мени треба овца. Нацртај ми овцу.“

Тада сам почео да цртам.

Он је пажљиво посматрао, па рече:

„Не! Та је већ много болесна. Нацртај неку другу.“

Цртао сам.

Мој пријатељ се љупко

насмеши, праштајући ми:

„Па погледај... то није овца, то је ован. Има рогове...“

Начиних, дакле, нов цртеж.

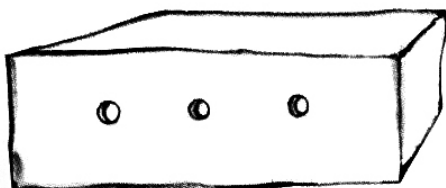
Али је и он био одбијен као и они претходни:

„Та је превише стара. Ја хоћу овцу која ће још дуго живети.“

И тако, како нисам више имао стрпљења и како ми се

журило да растављам мотор, ја нашарах овај цртеж.

И добацих:

„Ево, ово је кутија. Овца коју желиш је унутра.“

Врло сам се изненадио кад сам видео како се лице мог младог судије озарило:

„То је баш оно што сам желео! Мислиш ли да ће тој овци требати много траве?“

„Зашто?“

„Зато што је код мене све тако малено...“

„То ће јој сигурно бити довољно. Дао сам ти сасвим малу овцу.“

Он нагну главу према цртежу:

„Није баш тако малена... Гле! Заспала је...“

И тако сам се, ето, упознао с малим принцем.

III

Дуго ми је требало док сам схватио одакле је дошао. Чинило се да мали принц, који ми је постављао многа питања, никада није чуо моја. Случајно изговорене речи мало-помало све су ми откриле. Тако, кад је први пут угледао мој авион (нећу да га цртам, тај је цртеж за мене претежак), он ме упита:

„Каква је то ствар?“

„Није то ствар. То лети. То је авион. То је мој авион.“

И био сам поносан што сам му рекао да летим. Тада он узвикну:

„Како? Ти си пао с неба?“

„Да“, одговорих ја скромно.

„О! Баш чудно...“

И мали принц удари у диван смех, који мене силно разљути. Желим да се моје невоље озбиљно схвате. Затим додаде:

„Значи да и ти долазиш с неба! С које си ти планете?“

Одмах сам у тајни његовог присуства наслутио објашњење, па га нагло упитах:

„Ти, дакле, долазиш с неке друге планете?“

Али ми он не одговори. Благо је климао главом, све гледајући мој авион:

„Да, стварно, у овоме ниси могао доћи издалека...“

И он утону у сањарење, што дуго потраја. Затим извади из џепа моју овцу и предаде се посматрању свог блага.

Можете замислити колико ме је заголицало то половично признање о „другим планетама“. Зато сам се трудио да о томе сазнам што више:

„Одакле долазиш, малени мој? Где је то – код тебе? Куда желиш да понесеш моју овцу?“

Он замишљено поћута, па ми одговори: „Добра је кутија коју си ми дао, зато што ће јој ноћу послужити као кућа.“

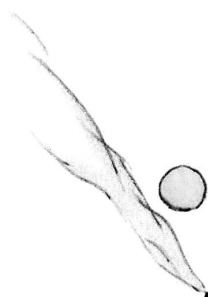
„Наравно. А ако будеш добар, даћу ти и конопац да је дању привежеш. И кочић.“

Тај предлог као да је запањио малог принца:

„Да је привежем? Смешно!“

„Али ако је не вежеш, одлутаће ти, изгубиће се...“ А мој пријатељ поново удари у смех:

„Па куда би отишла!“

Мали принц
на астероиду
Б 612.

„Било куда. Право... напред...“

Тада мали принц озбиљно примети:

„Није важно, код мене је све тако малено!“

И додаде, можда помало сетно:

„Право напред – не стиже се баш далеко...“

IV

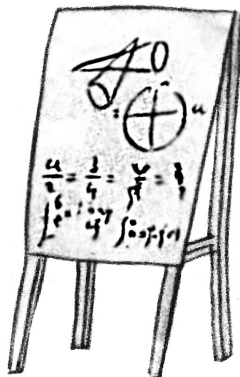
Тако сам дознао још нешто врло важно: да је његова родна планета једва мало већа од обичне куће!

То ме није баш много изне-

надило. Добро сам

знао да осим великих планета, као што су Земља, Јупитер, Марс, Венера, којима су наденута имена, има на стотине других, које су понекад тако малене да се тешко назире и телескопом. Кад неки астроном открије такву пла-

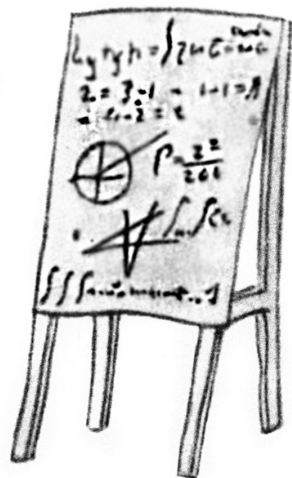

нету, он
 јој уместо имена да број.
 Назове је, на пример, „асте-
 роид 3251“.

Имам озбиљних разлога да верујем како је планета с које је дошао мали принц асте-роид Б 612. Један турски астроном је помо-ћу телескопа спазио тај астероид 1909. године, и то само једанпут.

Он је тада свечано обелоданио своје откриће на Међународном конгресу астро-нома. Али нико му није веровао, због њего-вог одела. Такви су одрасли.

На сву срећу по добар глас астероида Б 612, један је турски диктатор под прет-њом смртне казне наметнуо свом народу европски начин одевања. Астроном је поно-вио свој приказ 1920. године, у врло отме-ном оделу. И тада су се сви с њим сложили.

Испричао сам вам ове појединости о астероиду Б 612 и поверио вам његов број због одраслих особа. Одрасли воле бројеве. Кад им причате о неком свом новом пријатељу, никад вас не питају о оном што је битно. Никад вам не кажу: „Какав је звук његовог гласа? Које игре највише воли? Скупља ли лептире?“ Питају вас: „Колико има година? Колико има браће? Колико је тежак? Колико му отац зарађује?“ И тек тада верују да су га упознали. Ако одраслима кажете: „Видео сам лепу кућу од ружичасте цигле с мушкатлама у прозорима и голубовима на крову...“, они неће моћи да замисле ту кућу. Њима ваља рећи: „Видео

сам кућу од сто хиљада франака.“ Тада ће узвикнути: „Како је лепа!“

Исто тако, кажете ли им: „Доказ да је мали принц постојао јесте то што је био диван, што се смејао, што је желео овцу. Кад човек жели овцу, то је доказ да постоји“, они ће слегнути раменима и сматраће вас дететом! Међутим, уколико им саопштите: „Планета с које је дошао мали принц јесте астероид Б 612“, биће задовољни и неће вам више досађивати питањима. Такви су они. Не ваља се зато на њих љутити. Деца морају много тога да праштају одраслима.

Но ми који разумемо живот, ми, наравно, не маримо за бројеве! Волео бих да сам започео ову причу као што почињу бајке. Волео бих да сам рекао:

„Био једном један мали принц и живео на једној планети тек нешто мало већој од њега самог, а чезнуо је за пријатељем...“

Онима који разумеју живот то би се чинило много истинитије.

Јер ја не волим да се моја књига чита олако. Ја ове успомене причам с много туге. Прошло је већ шест година откако је мој пријатељ отишао са својом овцом. Ако овде покушавам да га опишем, чиним то зато да га не заборавим. Жалосно је заборавити пријатеља. Нису сви људи имали пријатеље. И ја могу да постанем сличан одраслим

особама које занимају само бројеви. Ето зашто сам купио кутију с бојама и оловкама. Није лако вратити се цртању у мојим годинама, кад никад нисам нацртао ништа друго осим змијског цара споља и змијског цара изнутра, а и то кад ми је било шест година! Покушаћу, наравно, да нацртам његов лик што верније. Али нисам сасвим сигуран да ћу успети. Неки ми цртеж пође за руком, други, опет, није налик ни на шта. Исто се тако преварим и у погледу стаца. На једној је слици мали принц превелик. На другој је премален. Колеbam се и код боје његова одеда. Онда нагађам, мало овако, мало онако, како испадне. Преварићу се, уосталом, и у неким важнијим појединостима. Но то ми морате опростити. Мој пријатељ никада ништа није тумачио. Можда је веровао да сам му сличан. Али ја, нажалост, нисам кадар да видим овцу кроз кутију. Можда сам помало налик на одрасле особе. Мора бити да сам остарио.

V

Сваког дана дознавао сам понешто о планети, о доласку, о путовању. Долазило је то сасвим полако, случајно, без размишљања.

Тако сам, ето, трећег дана сазнао узбудљиву причу о баобабама.

И овог је пута то било захваљујући овци, јер ме је мали принц изненада упитао, као обузет неком тешком сумњом:

„Истина је, зар не, да овце брсте грмље?“

„Да, истина је.“

„О, драго ми је.“

Нисам схватио зашто је толико важно што овце брсте грмље. Али мали принц додаде:

„Према томе, једу и баобабе?“

Напоменух малом принцу да баобаби нису грмље већ дрвеће велико попут цркве и да, чак и кад би повео читаво крдо

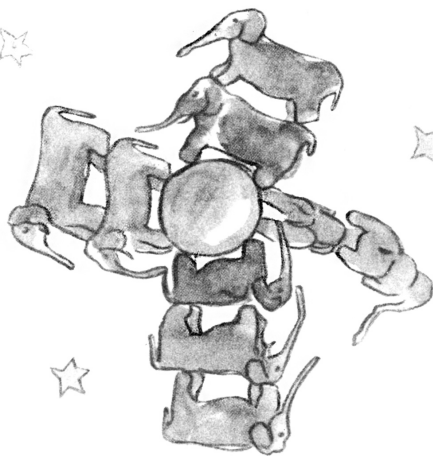
слонова, оно не би изашло на крај ни с једним јединим баобабом.

Помисао на крдо слонова насмеја малог принца:

„Требало би их наслагати једне на друге...“

Али он мудро примети:

„И баобаби су мали пре него што порасту.“

„Тачно! Али
зашто желиш да ти овце
поједу мале баобабе?“

Он ми одговори: „Ма немој, молим те“,
као да је реч о нечему што је сасвим јасно.
Морао сам напрегнуто да размишљам да
све то сам схватим. И стварно, на планети
малог принца, као и на свим планетама,
било је корисног биља и корова. Према
томе, доброг семења корисног биља и
лошег семења корова. А семе је невидљиво.
Оно спава у тајанствености земље све док

му не падне на памет да се пробуди. Тада се протегне и према сунцу протера, најпрестидљиво, једну чаробну, малу, безазлену младицу. Ако је посреди младица ротквице или руже, можемо је мирне душе пустити да расте. Но уколико је реч о корову, треба га сместа ишчупати, чим га препознамо. На планети малог принца било је, дакле, страшног семења... било је то семе баобаба. Тло планете било је заражено њиме. А ако баобаб не ишчупамо на време, никад га се више не можемо отарасити. Он преплави читаву планету. Пробије је својим корењем. А ако је планета премалена и ако баобаба има превише, она се распрсне.

„То је питање реда“, говорио ми је после мали принц. „Кад завршиш јутарње улепшавање, треба пажљиво уредити и планету. Човек се мора присилити да редовно чупа баобабе, чим их почне разликовати од ружа, на које веома личе док су још сасвим млади. То је врло досадан посао, али и врло лак.“

И једног дана ме посаветова да се потрудим и направим леп цртеж како бих то деци утувио у главу. „Ако једном буду путовали“, рече ми он, „то би им могло користити. Каткад је лоше одгодити посао за касније. Али је то, кад је реч о баобабу, увек страшна несрећа. Познавао сам једну планету

на којој је живео некакав лењивац. Био је занемарио три младице...”

И, према упутствима малог принца, ја нацртах ту планету. Не волим да држим придики. Али опасност од баобаба је тако мало позната, а они који залутају на неки астероид излажу се тако великој опасности, да сам овог пута изузетно одступио од

Баобаби

свог суздржавања. Рекох: „Децо! Чувајте се баобаба!“ На том сам цртежу толико радио само зато да бих своје пријатеље упозорио на опасност која и њима и мени већ одавно лебди над главом а да тога нисмо свесни. Поука коју сам им дао исплатила се. Можда ћете се запитати: зашто у овој књизи нема још тако величанствених цртежа као што је цртеж баобаба? Одговор је врло једноставан: покушао сам, али ми није пошло за руком. Док сам цртао баобабе, водио ме је осећај да се не сме одлагати.

VI

Ах! Мали принче, тако сам, мало-помало, схватио твој мали, тужни живот. Дуго ти је једина разонода била тек лепота сунчевих залазака! Ту сам нову појединост сазнао четвртог дана ујутро, кад си ми рекао:

„Волим заласке сунца. Хајде да погледамо сунчев залазак...“

„Али треба чекати...“

„Шта треба чекати?“

„Чекати да сунце почне да залази.“

Испрва је изгледало као да си врло изненађен, а затим си се насмејао себи самом. И рекао си ми:

„Стално мислим
да сам код куће!“

И стварно, кад је у Сједињеним Америчким Државама подне, сви знају да у Француској сунце залази. Било би довољно, кад би то било икако могуће, на тренутак поћи у Француску па да човек присуствује заласку сунца. Нажалост, Француска је врло, врло далеко. Но теби је, на твојој тако малој планети, било довољно да повучеш столицу за неколико корака.

И посматрао си сутон кад год би то зажелело...

„Једног дана сам четрдесет три пута видео сунце како залази...“

Мало касније си додао:

„Знаш... кад је човек врло тужан, воли да гледа залазак сунца...“

„Зар си тога дана са четрдесет три сунчева заласка био толико тужан?“

Мали принц не одговори.

VII

Петог дана, опет захваљујући овци, открио сам тајну о животу малог принца. Запитао ме је изненада, без увода, као да је то последица неког проблема о коме је дуго размишљао:

„Ако овца брсти грмље, значи да једе и цвеће?“

„Овца једе све на шта наиђе.“

„Чак и цвеће с трњем?“

„Да, чак и цвеће с трњем.“

„Чему онда служи трње?“

Нисам знао. У том сам тренутку био веома заузет: покушавао сам да одвијем неки чврсто завијен вијак на мотору. Био сам врло забринут јер ми се све више чинило да је квар изузетно озбиљан, а због пијаће воде, које је било све мање, страховао сам од најгорег...

„Чему служи трње?“